

disertační práce „Tmavozelený svět: Radikálně ekologické aktivity v České
“

Mgr. et Mgr. Arnošt Novák

Muslav Binka, Ph.D.

s určitým přiznáním. Ačkoliv jsem disertační práci kolegy Arnošta Nováka
 jedním dechem (a v průběhu jediného dne), struktura samotného posudku
 e. Berte prosím proto konečně uspořádání mého posudku, které obratem
 npromis mezi snahou napsat na čtivou doktorskou práci čtivý posudek a
 vinnostem hodnotitele. To druhé v určitém slova smyslu zvítězilo nad prvním,
 uvám.

n rozdělit na část věnující se teoreticky zaměřeným kapitolám a část věnující
 říčemž vždy nejprve upozorním na nejdůležitější kladné a problematické
 ásledně se budu věnovat všem ostatním „drobným“ postřehům k těmto
 pak věnuji pokusu zhodnotit práci jako celek.

né disertace je koncipována jako podkladový a přípravný materiál
 Díky výběru jednotlivých „sekcí“ této části je ovšem i něčím víc – kombinace
 jii jako vědě, o konceptech extrémismu, radikalismu či hnutí o sociální reflexi
 h vývoji se stává i jedinečným přiblížením určité logiky nahlížení na zelená
 ětu jako takové. Kolega Novák z mého pohledu velmi dobře (a dovoluť první
 posudku) takřka na lékárnických váhách, vážil jakou konkrétní polemiku
 řadit a v jakém rozsahu, takže při čtení kapitol 2-5 nemá čtenář přes široké
 otázky jednotlivých částí nikde pocit, že by určitá část do práce nepatřila, či
 chybí (k tomuto tvrzení se ještě vrátíme). Struktura teoretické práce je tedy
 plexního přiblížení určité logiky pohledu k ní nelze mít výraznějších námitek.

Jak jsem již zmínil, je jazyková kvalita práce velmi dobrá a s jednou výjimkou (na straně 72 („autoři...“)) neobsahuje zásadní překlepy či jiná pochybení. Za nadprůměrnou považuji i samotnou kvalitu argumentace v teoretické části práce. Polemika s Marešem na stránkách 38-40 nebo polemika s Binkovým (tedy mým) konceptem extrémismu (str. 41-44) je zároveň férová (bez argumentačních faulů a posunu názorů oponenta) i velmi dobře argumentačně podložená (pojem extrémismus se mi po přečtení práce bude v akademických textech používat velmi obtížně). A totéž platí o naprosté většině kapitol i subkapitol teoretické části práce. Za argumentačně nejsilnější považuji: pasáže věnující se přiblížení a mobilizaci jednotlivých konceptů „přírodovědné“ i „kombinované“ ekologie, pasáže kritizující jednotlivé definice a koncepty extrémismu, přiblížení konceptu kontra-hegemonie Gramsciho a polemika s ním, povedená, jakkoliv spíše popisná je i část kapitoly pět. Nikde však teoretická část práce neklesá pod vysoký standard akademické práce.

Rešeršní podklad práce také považuji za nadprůměrný, autorů, které bych rád viděl v seznamu literatury a nenašel je tam je skutečně velmi málo (minimálně jednoho pak zmíním v další části posudku, i důvody, které mě k takovému doporučení vedou).

A nyní k nejdůležitější výtce, či spíše doporučení, protože to, co napíšu, vlastně nijak kvalitu práce nezpochybňuje a je to spíše pokus o nastolení diskuse k tématu než pokus o kritiku. I když je totiž teoretická část práce kolegy Nováka opravdu výrazně nadprůměrným dílem z hlediska všech již zmíněných rovin a nelze mu upřít ani schopnost reflexe vlastních (i cizích) postojů, jedna dimenze reflexivity mi v něm přeci jen chybí. Dva z přibližně pěti Novákových „úhelných kamenů“ nejsou podrobovány kritice a kritickému pohledu stejnou měrou jako zbytek názorů v práci vyslovených, citovaných a posuzovaných. Přesvědčení o tom, že radikální organizace sociálních hnutí jsou z principu participativně demokratická a vyznívající participační demokratický styl a celkově snaha vidět tento typus občanské aktivity pozitivně není podloženo (a ověřováno kritickým pohledem) stejně silně jako jiné předpoklady vlastní i cizí. A stejně tak jsem v práci nenalezl vážně míněnou polemiku s postojem, který by kombinoval Pareta s Dawkinsem a který je v přímém rozporu s Novákovým přesvědčením – co když je moc téměř univerzálně lákavá na biologické rovině (tzn. žádná společnost, žádná konstalace sociální z tohoto pokušení moci nemůže člověka osvobodit) a tudíž je boj s mocí univerzalitou lidského údělu? Co když „železný zákon oligarchie“ biologicky platí a reformní či revoluční úsilí se s tím bude muset vypořádat? To je podle mého názoru zásadní otázka, která si polemiku nebo ještě lépe vypořádání si zasluhovala.

Dostávám se k mikro-připomínkám z hlediska úrovně jednotlivých subkapitol a stran k této části práce:

Na straně 52 považuji citaci z prvního odstavce subkapitoly 2.6 autorky Merchant: „radikální ekologie nám nabízí postoj, který nám pomáhá analyzovat současné problémy, konstruovat nové teoretické rámce a nalézat lidi a sociální hnutí, kteří podporují úsilí zlepšovat kvalitu života“ jako reklamní slogan či floskuli a tento postoj bych přinejmenším do poznámky pod čarou z hlediska autora reflektoval.

U přiblížení sociální ekologie (str. 56-60) bych zároveň přiblížil i kritické pohledy na ni (a to nejen ty ze strany hlubinných ekologů).

Nevejde se do definice sociálního hnutí jak je použita na straně 66, i nacionální socialismus?

K radikálním organizacím, tak jak jsou popisovány na stranách 78 a 79, mi chybí více kritický pohled (viz výše).

K citaci „železný zákon oligarchie“ na straně 92 bych dodal odkaz na Pareta (jehož pozdní díla velmi doporučuji).

Subkapitola 3.7 „Prefigurativní politika přímé akce“ mi jako jediná přijde částečně čtenáři hůře přístupná a „intelektualistická“ což je – vzhledem ke kvalitě zbývajících částí práce škoda.

Na straně 113 poslední odstavec dole bych doplnil citaci k prvním akcím organizace Greenpeace.

K popisu hnutí EFi na straně 119 bych doplnil i citaci přímých zdrojů.

Celkově považuji teoretickou část práce kolegy Nováka za výbornou, kolega prokázal velmi dobrou znalost oblastí, které se k tématu práce vztahují (od teoretických konceptů vědy až po genealogii vývoje několika zelených hnutí), prokázal schopnost velmi dobré teoretické argumentace a posunul naše poznání v této oblasti.

Praktická část práce

Praktická část předložené disertace je rozdělena na kapitulu diskutující metodologii výzkumu (kapitola 6.) a kapitoly přinášející výsledky výzkumu (7-8).

V první části autor zdůvodňuje volbu výzkumu založeného na post-normální vědě (subkapitoly 6.1 a 6.2), ve kterém kritizuje představu „objektivní“ (v určitém smyslu aristokratické) vědy a hlásí se k výzkumu, ve kterém je věda jednou z interpretací uvědomující si složitost výkladového pole objektu výzkumu. Kapitola je vzhledem k cílům práce a její struktuře dostatečná, přesto mi v metodologicky tak zásadní debatě chybí větší pestrost rešeršního zázemí a doporučil bych kromě Baumana, Burdieua, Epsteinové či Kolářové a Stockelové (doufám, že jen výčet autorem využitých autorů zároveň dokazuje, že se na druhou stranu nejedná o kapitoly založené na jednom či dvou autorech!) využít díla „klasiků“ postnormální vědy – například Silvio O. Funtowicze, Jerome R. Ravetze či Rogera Stranda (například text *The worth of a songbird: ecological economics as a post-normal science*). Kapitola 6.3 je tak jedinou ryze metodologickou (a ne meta-výzkumnou) kapitolou, ve které Novák popisuje postup výzkumných prací a logiku výzkumu. Opět je kapitola dostačující, možná by bylo vhodné rozšířit část týkající se práce s Atlas.ti a podrobněji popsat kritéria využitá při konstrukci využití tohoto programu.

Čímž se dostáváme k výsledkům samotného výzkumu. Zde chápu (po teoretické práci) největší přínos díla Arnošta Nováka. Díky vlastní žité zkušenosti ze zkoumaného období a prostředí, díky citlivě, a přesto s jasným cílem vedeným rozhovorům a především díky interpretačním schopnostem dospívá v této závěrečné části práce Novák k výkladům, které jsou nejenom přesvědčivé (a velmi dobře argumentované), ale také vzhledem k dosud dostupným textům na stejné téma originální a objevné. Stručně (zde se předem omlouvám za určité posunutí stručnosti) řečeno Novák prokazuje, že vývoj radikálního environmentálního hnutí byl ovlivněn několika rozhodnutími ze strany radikálních environmentálních hnutí (především Hnutí Duha) i anarchistických a sociálně zaměřených hnutí a konec „zeleného“ oživení mohl v případě, že by Hnutí Duha programově nezačalo vytlačovat jiné

podoby aktivizmu a nesklouzlo k hierarchicky-aristokratické mentalitě a na druhou stranu anarchistické hnutí by se nesnažilo stát hnutím Čistým bez poskvrnění „reformisty“ mohlo i v České republice vzniknout hnutí „třetí vlny“ úplně jiné, než profesionálně environmentální Hnutí Duha. Kromě této zásadní myšlenky, je však celá praktická část práce plná drobných mikro či mezo objevů a nových výkladů týkajících se vývoje zeleného a radikálního hnutí v porevoluční historii Česka.

Rešeršně je celá praktická část (s výjimkou již zmíněné kapitoly 6.1) výborně zvládnutá a autor kromě rozhovorů vedených s přímými účastníky využívá správně primárních i sekundárních zdrojů.

Poslední část práce „Závěr“ nevyužívá všech objevů, které jsou prezentovány v praktické části práce, ale je velmi dobře strukturována a i když bych v ní doporučil učinit pár drobných změn, považuji ji za důstojné zakončení celého předloženého díla.

Shrnutí: Práce kolegy Arnošta Nováka je výrazně nadprůměrnou doktorskou prací, která prokazuje jeho znalost zkoumané problematiky, všech zásadních teorií a výkladů nějakým způsobem s k ní vázících a především schopnost ovlivnit odborné pohledy na téma a vědecko-akademickou diskusi o tématu. Jednoznačně tak kvalifikuje kolegu Arnošta Nováka k získání titulu Ph.D. a já ji jako takovou bez nejmenším pochyb doporučuji k obhajobě.

Bohusláv Bínka

